

Naučme se rozvíjet osm měkkých dovedností podle metodiky Skills Builder

Detailní představení čtvrté dovednosti – „kreativní myšlení“

ROMANA ŠLOUFOVÁ

Již více než rok pomáhají čeští učitelé v pilotních základních školách ověřovat a pro české prostředí adaptovat britskou metodiku rozvoje měkkých dovedností Skills Builder. Na následujících řádcích se dozvíte více o čtvrté z osmi dovedností, které metodika podporuje. Tento článek navazuje na texty z minulých čísel, v nichž byly představeny základní principy metodiky Skills Builder a první tři dovednosti: „schopnost naslouchat“, „prezentační dovednosti“ a „schopnost řešit problémy“.

V celosvětovém měřítku se měkké dovednosti a jejich rozvoj u dětí a mladých lidí v současné době dostávají stále více do popředí zájmu v souvislosti s diskusí nad změnami systému vzdělání. Také v České republice toto téma stále více rezonuje. Metodiku Skills Builder zde SCHOLA EMPIRICA představuje jako jednu z cest, kterou je možné se při rozvoji měkkých dovedností v základních školách vydat.

Metodiku Skills Builder vyvinuli učitelé a odborníci ve Velké Británii před více než 20 lety. Zaměřuje se na rozvoj měkkých dovedností u žáků ve věku od 6 do 15 let a má přesah i do dalších stupňů vzdělávání. Skills Builder pomáhá rozvíjet osm měkkých dovedností: 1. schopnost naslouchat, 2. prezentační dovednosti, 3. schopnost řešit problémy, 4. kreativní myšlení, 5. pozitivní nastavení, 6. cílevědomost, 7. vůdčí schopnosti 8. týmová práce.

Metodika poskytuje základní přehled toho, co by žáci v rámci každé z osmi dovedností měli zvládnout. Všechny

dovednosti jsou rozděleny do patnácti na sebe navazujících kroků. Každý krok zahrnuje dílčí část znalostí a strategií důležitých pro rozvoj dané měkké dovednosti.

Kreativní myšlení

Při výuce základních měkkých dovedností je vždy nezbytné, abychom žákům jasně vysvětlili, co daná dovednost přesně obnáší, a komunikovali o ní konzistentním jazykem. Protože kreativita je dosti mlhavý a neuchopitelný pojem, o tom, do jaké míry je možné se jí naučit, se dlouho vedly diskuze. Metodika se proto zaměřujeme především na výuku konkrétních strategií, které podporují kreativní myšlení.

„Kreativní myšlení“ definuje metodika jako „schopnost uplatnit představivost a vytvářet inovativní řešení“.

Jaká jsou jednotlivá stádia učení se této dovednosti?

V několika prvních krocích se žáci učí, jak funguje představivost a jak s její pomocí něco vyjádřit. Následně pracují na tom, aby dokázali čím dál sebejistěji zapojovat představivost při vymýšlení kreativních nápadů, ať už s pomocí učitele nebo na základě existujících myšlenek. Od kroku 6 žáci zjišťují, k čemu se jim kreativní myšlení může hodit v různých oblastech života. V další fázi se učí samostatně i ve skupině podporovat kreativitu pomocí různých strategií. Nakonec si osvojují schopnost různé strategie pro podporu kreativního myšlení hodnotit a posoudit, které nejlépe fungují pro ně samotné.

Proč je tato dovednost důležitá?

V posledních letech se čím dál tím více dostává do povědomí, že „mít dobrou představivost“ nebo „být kreativní“ neznamená jen vymýšlet něco velkého nebo výjimečného. Velké a výjimečné myšlenky jsou sice důležité, stejně důležité je ale umět vymýšlet praktická řešení běžných problémů, která pak můžeme uplatňovat v každodenních situacích.

Tato dovednost je pro nás zásadní už v době školní docházky. Psycholog a teoretik pedagogiky Vygotskij představivost označuje za zcela nezbytnou podmínku téměř veškeré lidské duševní činnosti. Metaanalýza 120 studií, které se zabývaly vztahem kreativity a výsledků žáků, u většiny z nich pozitivní korelaci potvrdila: žáci, kteří projevují vyšší míru kreativity, dosahují lepších studijních výsledků (Gadja a kol., 2016). Úspěšnější jsou navíc nejen v předmětech považovaných za „kreativnější“, jako je mateřský jazyk, hudební nebo výtvarná výchova, ale také v matematice a dalších přírodních i společenských vědách (Nami a kol., 2014).

Když se zamyslíme nad tím, jak se bude schopnost kreativního myšlení hodit starším studentům v pracovním životě, hned nás napadnou tradiční kreativní obory, např. design či architektura. Schopnost vytvářet a hodnotit inovativní řešení je však žádaná napříč nespočtem různých profesí. Zaměstnavatelé se na inovace zaměřují čím dál tím více – a to nejen na neustálou tvorbu nových řešení, ale i na schopnost vytvářet hodnotu na základě inovativního kombinování již existujících myšlenek. Abychom se vyrovnali s výzvami, kterým dnešní svět čelí (globální oteplování, rostoucí zdravotní problémy obyvatel nebo rostoucí automatizace), bude potřeba notná dávka kreativity.

Konkrétní aktivita do výuky

Jako ochutnávku, jak lze tuto dovednost rozvíjet u mladších žáků, zde představíme jednu aktivitu ke kroku 2, který je pro žáky popsán jako „Umím zapsat, nakreslit nebo zahrát, co si představuju“. V tomto kroku se mají žáci naučit především vyjádřit, co si představují, jinak než ústně.

V Průvodci pro učitele „Kreativní myšlení“ je konkrétní návod, jak tento krok žákům představit a jak jej procvičovat. Jednou z možností procvičování je aktivita „Třída snů“. Jejím cílem je, aby žáci nakreslili nebo zapsali svojí konkrétní představu.

Na úvod aktivity vyučující rozdělí žáky do skupin po 4–5 členech. Úkolem žáků je ve skupině navrhnout třídu snů. Jak

by mohla vypadat? Co by tam nemělo chybět? Co tam být vůbec nemá? Svou třídu snů mohou společně nakreslit nebo popsat.

Po ukončení aktivity v rámci reflexe vyučující klade žákům otázky a společně diskutují odpovědi: Co pro vás bylo inspirované pro vaši představu? Popisovali jste třídu, kterou znáte, nebo jste si „svou“ třídu vymysleli? Při společné práci mohlo být složitější definovat podmínky, které by měla třída splňovat, aby vyhovovala všem. Na čem jste se stoprocentně všichni shodli? Proč jsou pro vás všechny důležité právě tyto podmínky? Splňuje něco z vašich představ naše třída? Pokud ano, které? Pokud ne, lze to společně změnit? Jak?

Pro posilování dovednosti „kreativní myšlení“ je důležité upozorňovat žáky na běžné aktivity a situace, kdy ji využívají. Vyzývejte žáky, aby své představy, které vyjadřují pohybem, kreslí nebo zapisují, zároveň popisovali ústně.

Nedílnou součástí práce na pokroku v rozvoji dovednosti je také průběžné hodnocení, zda žáci kroku porozuměli a jsou si v něm dostatečně jistí. Pozorujte proto žáky při skupinových aktivitách a všimněte si, jak často který z nich popisuje nebo jinak vyjadřuje své představy.

Chcete získat více informací o metodice „Skills Builder“?

Průvodce k dovednosti je volně dostupný ke stažení na webových stránkách

<https://www.scholaempirica.org/skills-builder/>.

ZDROJE

- GAJDA, A., KARWOWSKI, M. a R. A. BEGHETTO. Creativity and academic achievement: A meta-analysis. *Journal of Educational Psychology*, 2017, roč. 109, č. 2, s. 269–299. Dostupné z: <https://psycnet.apa.org/buy/2016-40090-001>.
- NAMI, Y. a kol. The Relationship Between Creativity And Academic Achievement. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 2014, roč. 114, s. 36–39. Dostupné z: <https://core.ac.uk/download/pdf/82040561.pdf>.

Mgr. Romana Šloufová, projektová manažerka, Schola Empirica, z. s.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY